

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 9. Vtrum matrimonium, quod diximus esse irritu[m], eò quòd sit
metu graui contractum, accedente copula cum affectu maritali,
confirmetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

78
Nec est ir-
ritum ob
iniuriam.

Dico Secundò: Verius & probabilius est talem contractum non esse irritum Iure naturæ ob iniuriam, sed solum esse irritandum.

Non esse irritum: Probatur Primò, quia contractus pendent ex intentione contrahentium: sed contrahens hic intendit verè se obligare alteri, qui iniuriam intulit: ergo se obligat. Dices; Alter non est capax iuris ex mea obligatione, eò quòd iniuriam intulit. Respondeo: Hoc verum non esse: nam possum me obligare ei, qui maximis me iniurijs affectit. Etsi enim ipse mihi vicissim ratione iniuriæ obligetur, nihil tamen refert quin possum me ipsi quoque obligare: nam mea obligatio non oritur ex actione iniuriola ipsius in me, neque per actionem illam ius acquirit in me, sed per meum voluntarium consensum verbis expressum.

Probatur Secundò: Matrimonium, leui metu per iniuriam extortum, est validum, iuxta communem sententiam: ergo ratione iniuriæ matrimonia metu extorta, Iure naturæ non sunt irrita. Patet consequentia, quia Ius naturæ non distinguit inter magnas & summās iniurias, quòd attinet ad vim irritandi. Si enim non irritat Matrimonium contractum metu amissionis: tertiæ partis bonorum, cur irritet contractum metu amissionis dimidiæ partis? Præsertim cum is qui tertiã partem metuit amittere, possit maiorem iniuriam pati, quàm alter; idque, vel quia tertia illa pars huius est maior, quàm dimidiã alterius; vel quia pluriã tertiam partem æstimat, quàm alter dimidiã; vel deniq; quia ab amico hanc iniuriam patitur, alter ab inimico.

Sed est iure
naturæ ir-
ritandum.

Altera Pars: quòd nimirum talis contractus Iure naturæ possit irritari seu rescindi, si solubilis sit: Probatur, nam qui iniuriam intulit, tenetur alterum restituere in integrum, & ponere in ea libertate, in qua fuit ante illatam iniuriam; quã restitutione facta, nihil amplius ei debetur, si alter velit. Et quia hanc restitutionem alter potest exigere, idcirco si nolit is qui iniuriam intulit, eam præstare, potest vii compensatione rescisso contractu, eò quòd alter iniuste ei fuerit causa damni.

79
Est tamen
irritum iu-
re Ecclesia-
stico, & ci-
uili.

Dico Tertio: Matrimonium contractum metu graui ad id immisso, est irritum Iure Ecclesiastico & Ciuili: quod tamen Ius magis more receptum est, quàm scripto sancitum; vt Canones citati indicant. Probatur: Quia, cum certum sit tale matrimonium esse irritum, & probauerimus non esse irritum Iure naturali, sequitur esse irritum Iure positivo; non diuino, cum hoc nusquam extet, sed humano. Patet Cap. Cum locum. & Cap. Consultationi: quibus tamen locis non videtur condi nouum decretum, sed solum dicitur Tale Matrimonium esse irritum; & insinuat hoc Ius vsu & more in Ecclesia antè fuisse receptum, tanquam rationi naturali valde consentaneum. Cum enim matrimonium naturã suã sit insolubile, sit vt semel contractum, siue iure, siue iniuria, non possit dissolui, sicut possunt alij contractus. Vnde merito Ecclesia, vt huic tanto incommodo occurreret, statuit talẽ contractum ab initio esse irritum, & personas ad sic contrahendũ inhabiles. Simili modo irritauit etiam vota, qua simili metu fiunt, vt patet Cap. Periculum. De ijs quæ vi metusve causa fiunt: sicut enim potuit statuere ætatem vouendi, ita & modum, in cæteris contractibus hæc irritatio nõ erat necessaria, cum voluntate contrahentium solui possint.

80
Metus re-
uerentialis
dirimit
matrimo-
nium.

Ex dictis inferitur Primò: Metum reuerentialem dirimere matrimonium: vt si puella ob magnam reuerentiam patris, cui nullam ob causam audeat contradicere; consentiat. Ratio est: quia censetur metus grauis, vt rectè Nauarrus cap. 22. Enchiridij nu. 51. & Commentario 2. de Regularibus nu. vltimo. & Henriches lib. 1. de matrimonio cap. 9. Quod confirmatur: quia impedit professionẽ Religionis, vt docet Glosa in Cap. Præfens. 20. qu. 3. estque communis sententia Canonistarum, vt docet Couarru. 2. parte cap. 3. §. 6. Cur non etiam dirimat Matrimonium? cum ad Matrimonium non minor libertas requiratur, quàm ad professionem, vt idem Couarruias docet. Vnde non est facienda distinctio inter Matrimonium & professionem quoad metum reuerentialem, vt facit Glosa, & multi Canonistæ, contra quos agit Couarruias supra.

81
Metus gra-
uis dirimit
sponsalia.

Inferitur Secundò: Sponsalia metu graui contracta esse vel irrita, vel certè à parte quæ iniuriã passa est, posse irritari, nisi iuramento sint confirmata: tunc enim iuramentum est seruandum. Quod est contra Sotum dist. 29. qu. 1. ar. 3. qui putat huiusmodi iuramentum promissorium non obligare: Tum quia alias, inquit, non satis prospectum esset libertati matrimonij; tum quia promissio non obligat, ac proinde neque iuramentum firmans promissionem.

Nisi sint
iurata.

Sed nostram sententiam, tanquam certam, docet Couarr. cap. 3. §. 5. nu. 4. Eaque probatur: Nam omne iuramentum de re licita & honesta, est obligatorium; illudq; solum non obligat, quod non est de actu virtutis: ergo tenetur illud seruare; quamuis non propter obligationem qua obstrictus est parti, tamen propter obligationem qua obstrictus est Deo. Iurauit enim se illam ducturum, si ipsa velit, & se ex parte sua non defuturum. Confirmatur; Si iurauit latroni soluturum me 100. quamuis ipsi non obliget, tamen teneor ratione iuramenti, cum iuramentum sit de actu virtutis.

Ad Primum Soti argumentum: Etsi promissio illa sit nulla, neque per se obliget; tamen quia honesta est, in tali casu necessariò est seruanda propter vinculum iuramenti.

Ad Secundum: Potest ille petere absolutio-nem iuramenti ab Episcopo, & tunc ad nihil tenetur.

Inferitur Tertio: Si cessante metu contrahas matrimonium, eò quòd existimes te per sponsalia metu contracta esse obligatum, erit validum matrimonium: nam metus iam cessauit. Et quamuis contractus ille fundetur in errore, non tamen error ille dirimit Matrimonium, cum non sit error circa personam, vel personæ conditionem.

82
Si metus
cessauerit.

D V B I V M IX.

Vtrum Matrimonium, quod diximus esse irritum, eò quòd sit metu graui contractum, accedente copula cum affectu Maritali, confirmetur?

Respondeo, & Dico Primò: Certum est, si ideo quis attentet copulan, quòd putet præcedentem consensum fuisse validum, nõ esse Matrimonium. Ratio est: quia prior consensus, in quo fundatur iste complexus, nullam vim habuit; & per copulã non intendit de nouo contrahere, sed solum

83
Si male
putet præ-
cedentem
consensum
fuisse vali-
dum.

sed solum matrimonium, quod falso putat esse validum, consummare.

Si copula sit coacta
Dico Secundo: Si ipsa copula etiam esset coacta; vt, si quis coactus contrahere, statim cogereetur consummare, non esset Matrimonium, quamuis ille intenderet Matrimonium consummare. Est ferè communis sententia DD. Contrarium tenet Paludanus dist. 29. qu. 1. art. 4. Dominicus Soto dubitat. Sed probatur: Quia, si consensus expressus per verba de presenti, non facit Matrimonium, dum est coactus metu graui, neque copula coacta Matrimonium facit: magis enim videtur consentire, qui expressè consentit, quam qui implicite.

Hæc copula dupliciter consistit.
Nec obstat, quod hic non videatur esse metus cadens in constantem virum, qui nullo metu potest impelli in peccatum, ac proinde non videatur matrimonium impediri: nã reuera hic adest metus absolute grauis, quo presente Ecclesia irritat contractum matrimonij. Deinde etsi nõ sit vocandus metus cadens in constantem virum respectu illius copule, quatenus est illicita; rectè tamen sic vocatur respectu eiusdem, quatenus est expressiua consensus maritalis: nam secundum rectam rationem propter talem metum consentit in matrimonium; quamuis non rectè consentiat in copulam carnalem.

84 Quæ leges Ecclesiæ in mortis periculo obligent.
Dices: Ecclesiæ leges non obligant in periculo mortis: ergo, cum lex irritans matrimonium metu contractum sit Ecclesiastica, cessabit eius vis in periculo mortis, ac proinde erit matrimonium.

Respondeo: Illæ leges cessant in tali periculo, quibus aliquid præcipitur vel vetatur; vt lex ieiunij, lex audiendi sacri. Secus est de legibus irritantibus, hæ enim non cessant ob periculum: vt lex illa, qua irritatur Matrimonium in 3. vel 4. gradu, non cessat ob mortis periculum; vnde non possum contrahere cum consanguinea ad mortem euitandam.

Quid faciet coactus ad copulam.
Petes: Quid faciet ergo, qui morte propofita cogitur contrahere, & mox consummare?

Respondeo: Vel moriendum esse illi: vel certè liberè consentiendum, id est, non ex metu; scilicet ita, vt si esset extra periculum, omnino vellet illam ducere.

D V B I V M X.

Vtrum requiratur consensus parentum, vt matrimonium valide contrahatur?

85 Affirmat Erasmus.
Erasmus in quodam colloquio putat requiri consensum parentum vt matrimonium sit validum. Sequuntur ferè heretici huius temporis.

Contrarium est de fide.
Respondeo, & Dico Primo: Fide tenendum est consensum parentum non esse necessarium, vt matrimonium quoad substantiam sit validum. Est definitum in Concilio Trident. sess. 24. cap. 1. in principio. Probatur Primo: Exemplis Scripturæ. Genes. 26. Esau inuitis parentibus vxores duxit, quas Scriptura semper vxores vocat. Iacob etiam sine consensu parentum vxores duxit, Gen. 36. Probatur Secundo: Ratione. Quia status vitæ, perpetuum vinculum continens, iure naturæ non potest pendere, nisi à consensu eorum qui illum capessunt. Illorum enim est consentire, quorum est onera illius tolerare. Et Confirmatur: Quia consensus parentum non videtur ob aliam causam posse requiri, quam vt maturius & prudentius inear: atqui Matrimonium etiam imprudenter contractum valet.

Aduerte tamen: Ecclesiam huiusmodi matrimonia posse irrita reddere, si id iudicaret expedire, sicut matrimonia sine Parocho & testibus contracta irritauit.

Dico Secundo: Plerumque tamen parentum consensus est necessarius, vt licite & honestè à liberis matrimonium contrahatur. Ratio est: quia liberi iudicio sunt immaturo, ac proinde omnis ratio postulat, vt in re tanta vtantur consilio & directione parentum. Intellige, si animum ad matrimonium habeant. Vide Ambrosium lib. 1. de Abraham cap. vltimo. Argumenta hereticorum hoc tantum probant, non autem matrimonia esse inualida. Sed

Notandum est: Plerumque non esse peccatum mortiferum, quamuis consilium parentum non sequatur: nisi forte parentis voluntas graui ratione nitatur, & proles non habeant iustam aliquam rationem dissentendi; vt fit plerumque in coniugijs Principum. Vide Nauar. c. 14. n. 15.

Aduerte tamen: Si filius vel filia contraheret inuito parente, nõ idcirco posse priuari legitima, vel dote; vt docet Couar. 2. parte cap. 3. §. 8. vbi etiam addit quasdam Hispaniæ leges, quæ id permittebant, iure canonico cenferi reuocatas. Statur enim hoc Ius neminem graui metu posse compelli, alioquin irritum esse matrimonium: atqui metus amittenda dotis, vel legitima, est metus grauis: ergo. Non est tamen improbable, in aliquo casu posse illas leges habere locum, non quidem ad compellendum vt contrahas cum certa persona, sed vt non contrahas cum indigna. Vide Sotum dist. 29. qu. 1. art. 4.

CAPVT V.

De bonis matrimonij, & speciatim de insolubilitate ratione Sacramenti.

87 Quæ bona matrimonij quidque operentur.
Notandum est: Esse tria matrimonij bona, quibus ipsum cohonestetur, & expetendum reddatur: scilicet, *Fidem, Prolem & Sacramentum*: vt docet D. Augustinus tum alibi, tum lib. 1. de Nuptijs cap. 11. & 17. Et Concilium Florentinum in instructione Armenorum. *Sacramentum* spectatur in contractu, & in vinculo insolubili, quatenus representat Christi & Ecclesiæ coniunctionem. *Fides* autem in vsu matrimonij. *Proles* in fructu. Vnde *Sacramentum* pertinet quasi ad habitum matrimonij; *Fides* ad actum; *Proles* ad effectum, qui per actum producitur.

Dicuntur autem hæc bona excusare Matrimonium: quia si ipsum vinculi coniugale per se spectemus cum oneribus & incommodis, quæ secum adfert, nemini secundum rectam rationem esset expetendum. His autem Bonis, ac ornamentis cohonestatum, redditur dignum, quod secundum rectam rationem possit expeti.

D V B I V M I.

Vtrum matrimonium consummatum in veteri lege fuerit solubile per libellum repudij?

88 Multinegar, Domini.
Multi censent Matrimonium consummatum non potuisse solui quoad vinculum per libellum repudij. Ita Bonaventura, Richardus & Domini.